content of education in senior school are distinguished and characterized as: internal differentiation, external differentiation, semi-open differentiation, hidden differentiation. A list of elective courses aimed at deepening and expanding knowledge on subjects is given. Distinctions between elective and selective courses are analyzed. The description of types of differentiation of the content of education by the objectives of training, content, methods and technologies, tempo (time) of training, individual psychological characteristics (level of health, personally-psychological types, level of cognitive development, interests,, age) and level of the organization of senior pupils are given. Types of differentiation of the content of education are determined. Typical structure of the lesson in senior grades of secondary school is presented.

Key words: *differentiation, education, personality-oriented paradigm, senior school.*

УДК 378.012.373.2 **DOI: 10.32626/2309-9763.2018–25.65-71**

Людмила Загородня
Liudmyla Zahorodnia

КРИТЕРІЇ, ПОКАЗНИКИ ТА РІВНІ СФОРМОВАНОСТІ ГОТОВНОСТІ МАГІСТРІВ ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

CRITERIA, INDICATORS AND LEVELS OF FORMATION OF MASTERS' READINESS FOR PROVIDING THE EDUCATIONAL PROCESS QUALITY IN PRESCHOOL INSTITUTIONS

У статті подано аналіз сутності понять "критерій", "показник", "рівень". Охарактеризовано критерії, показники і рівні сформованості готовності магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти.

Ключові слова: *магістри, готовність, критерії, показники, рівні, якість освітнього процесу, заклад дошкільної освіти.*

Проблема професійної підготовки магістрів, зокрема до забезпечення якості освітнього процесу в закладах дошкільної освіти є актуальною в сучасній українській науці. Різні аспекти професійно-педагогічної підготовки магістрантів педагогічних закладів вищої освіти досліджують В. Берека, Л. Воротняк, О. Гура, Л. Задорожна-Княгницька, О. Кіршова, А. Свєтлорусова, Н. Оськіна та інші. Наукові розвідки присвячені розробці критеріїв, показників і рівнів підготовки фахівців належать Ю. Бабанському, В. Беспальку, Л. Білоусовій, В. Вергасову, С. Івановій, Н. Кузьміній, А. Марковій та іншим. Водночас аналіз досліджень у цій галузі вказує, що сьогодні у вітчизняній педагогіці проблема формування готовності магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти і визначення критеріїв, показників та рівнів її сформованості не одержала наукового осмислення й практичної реалізації.

Проведений нами аналіз поняття "готовність фахівців до професійної діяльності", з'ясування її структури, створило підґрунтя для виокремлення компонентів, критеріїв і відповідних показників, що в сукупності визначають рівні сформованості готовності магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти.

Результати аналізу довідкової літератури та низки наукових розвідок, присвячених з'ясуванню сутності понять "критерій", "показник", засвідчують наявність поліаспектності у їх визначенні. Так, у тлумачних словниках української мови визначено критерій як підставу для оцінки, визначення або класифікації чогось, мірило [2, с. 588; 6, с. 200.]. У Радянському енциклопедичному словнику критерій пояснено як засіб судження, ознаку, на основі якої

© *Людмила Загородня, 2018*

здійснюється оцінка, визначення або класифікація будь-чого; мірило оцінки [9, с. 663]. У Новітньому філософському словнику подано таке тлумачення поняття "критерій", засіб перевірки того або іншого підтвердження гіпотези, теоретичної побудови, визначення або класифікацію чого-небудь [8].

В. Беспалько визначає критерій як об'єктивну кількісну міру деякого явища, або кількісне виокремлення його сторін [1].

На думку С. Іванової, критерії мають відображати динаміку вимірюваної якості в просторі й часі та розкриватися через показники, за інтенсивністю прояву яких можна робити висновки про рівень сформованості певного критерію [5, с. 153].

Науковці вважають, що ознака, яка використовується як критерій, може бути виражена якісною або кількісною характеристикою. Проте в педагогічних дослідженнях перевага надається якісним характеристикам досліджуваних явищ чи процесів, що зберігає описовість наукових пошуків і ускладнює статистичну обробку та уніфікацію.

Більшість дослідників усі критерії професіоналізму і професійної компетентності поділяють на дві групи: 1) об'єктивні критерії – ті, що характеризують відповідність спеціаліста вимогам професії, а саме: а) критерії, які належать до нормативних показників успішності реалізації діяльності (зовнішні результативні); б) критерії, які характеризують рівень професійної кваліфікації об'єкта праці, розвитку професійно важливих якостей (внутрішні змістовні); 2) суб'єктивні критерії, що характеризують ступінь відповідності професії вимогам спеціаліста [7, с. 67].

Науковці переконані, що критерії мають відповідати певним вимогам, дотримання яких уможливлює різноманітні дослідження педагогічних явища та порівняння їх результатів. Слід зазначити, що вимоги до критеріїв досить різноманітні, проте найчастіше науковці виокремлюють серед них об'єктивність, надійність і простоту виміру.

О. Жихорська на основі аналізу низки педагогічних досліджень указує на такі загальні вимоги до критеріїв: 1) критерії повинні відображати основні закономірності функціонування об'єкта; 2) критерії мусять мати суттєві ознаки предмета, тобто відображати необхідні ознаки та якості, через свою сутність ці якості та ознаки мають бути стійкими і постійними; 3) за допомогою критеріїв повинні встановлюватися зв'язки між усіма компонентами явища, що аналізується; 4) критерії повинні розкриватися через низку показників, залежно від прояву яких можна робити висновки про більший чи менший ступінь вираження даного критерію; 5) критерії мусять відбивати динаміку вимірюваної якості в часі та просторі; 6) якісні показники повинні виступати в єдності з кількісними показниками та доповнювати один одного [3, с. 34].

У розрізі нашого дослідження цінними є вимоги до системи критеріїв ефективності деонтологічної підготовки менеджерів освіти в університетах, виокремлені Л. Задорожною-Княгницькою, а саме: 1) мінімізація системи критеріїв; 2) максимальна інформативність; 3) адекватність цілям і завданням деонтологічної підготовки; 4) порівнянність критеріїв з міжнародними критеріями; 5) легкість в обчислюваннях та вимірюваннях; 6) дотримання морально-етичних норм під час відбору критеріїв та збору інформації, що носить особистісний або конфіденційний характер [4, с. 202].

Беручи до уваги результати досліджень з проблеми підготовки магістрів, формування їх професійної компетентності та опираючись на положення науковців про сутність критеріїв, їх показників і, враховуючи вимоги до критеріїв, узагальнені О. Жихорською та виокремлені Л. Задорожною-Княгницькою, ми визначаємо такі критерії готовності магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти: мотиваційно-особистісний, когнітивно-пошуковий, діяльнісно-операційний, рефлексивно-оцінний. Ці критерії суголосні компонентам готовності і характеризуються так.

Мотиваційно-особистісний являє собою сукупність мотивів, потреб, інтересів, що спонукають магістрантів до усвідомленого і цілеспрямованого опанування складовою готовності до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО. Наявність особистісно-професійних

якостей уможливлюють успішність цього процесу. Когнітивно-пошуковий засвідчує наявність системи знань, що утворює підґрунтя готовності магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО. Діяльнісно-операційний передбачає сформованість необхідних умінь і навичок магістрантів застосовувати знання про забезпечення якості освітнього процесу в дошкільній установі. Рефлексивно-оцінний утворює сукупність умінь і навичок магістрантів оцінювати сформованість складників готовності одногрупників і власної до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО з метою фіксації її результатів і подальшою їх переоцінкою для самоствердження, самовдосконалення й самореалізації в професії.

Характеристикою певного аспекту критерію, мірою його вираження є показник. Показник – свідчення, доказ, ознака чого-небудь. Наочні дані про результати певної роботи, певного процесу; дані про досягнення в чому-небудь, кількість чого-небудь. Явище або подія, на підставі яких можна робити висновки про перебіг якого-небудь процесу. Кількісна характеристика виробу (процесу) [2, с. 1024]. Отже, показник, як складова критерію, є типовим і конкретним виявом сутності якостей процесу чи явища, що підлягає вивченню. Критерій і показник тісно взаємопов'язані: науково-обґрунтований вибір критерію значною мірою зумовлює правильний вибір системи показників, а якість показника залежить від того, наскільки він повно й об'єктивно характеризує прийнятий критерій.

Виходячи з того, що показник є ступенем прояву критерію, за яким можна судити про його сформованість, виокремлюємо такі показники визначених критеріїв готовності магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО: мотиваційно-особистісний: 1) позитивна мотивація до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО; 2) інтерес до питання забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО; 3) потреба в постійному самовдосконаленні в питаннях забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО; 4) спрямованість на формування і розвиток складників готовності до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО; 5) наявність особистісно-професійних якостей, необхідних для забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО.

Когнітивно-пошуковий: 1) знання про мету, завдання дошкільної освіти; 2) знання нормативних документів, в яких задекларовано надання якісної дошкільної освіти; 3) знання про компоненти зовнішньої і внутрішньої систем забезпечення якості дошкільної освіти; 4) знання про компоненти готовності директора до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО та засоби їх формування і вдосконалення; 5) знання про критерії оцінки якості освітнього процесу (дошкільної освіти) в ЗДО, умови і засоби її забезпечення.

Діяльнісно-операційний: 1) уміння проводити моніторинг розвитку, навченості і вихованості дітей дошкільного віку; 2) вміння проводити моніторинг професійної компетентності вихователів, методистів, завідувачів ЗДО; 3) вміння аналізувати освітнє середовище ЗДО; 4) вміння аналізувати якість освітнього процесу в конкретному ЗДО відповідно до доцільно обраних критеріїв; 5) уміння розробляти програму забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО.

Рефлексивно-оцінний: 1) уміння аналізувати й оцінювати рівні сформованості своєї спрямованості на забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО; 2) уміння аналізувати й оцінювати наявність особистісних і професійних якостей, необхідних для забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО; 3) уміння аналізувати й оцінювати рівні сформованості знань про сутність освітнього процесу в ЗДО, його організацію, критерії оцінки і засоби забезпечення якості; 4) уміння аналізувати й оцінювати рівні сформованості власних умінь і умінь одногрупників щодо забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО.

Виокремлені компоненти, критерії і показники сформованості готовності магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО охоплювали всі характеристики досліджуваного явища, були взаємопов'язані та у своїй єдності відображали результативність процесу формування досліджуваної якості, а також диференціацію за відповідними рівнями.

Поняття "рівень" визначають як ступінь якості, величина досягнута в чому-небудь; ступінь чиєїсь освіти, культури, підготовки [2, с. 1223]. Уточнимо, що у своєму дослідженні під рівнем розуміємо міру кількісних і якісних проявів усіх показників сформованості

готовності майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО. Виокремлення великої кількості рівнів сформованості досліджуваного явища ускладнить процес аналізу, а застосування меншої кількості рівнів може призвести до зниження вірогідності отриманих результатів. Тому, на наш погляд, оптимальним є оцінювання готовності за чотирма рівнями.

Високий рівень. Магістри цього рівня мають зовнішню позитивну мотивацію професійної діяльності (ЗМ>ЗПМ>ВНМ), високу ясність "Я-концепції", усвідомлені ціннісні орієнтації на повноцінний розвиток особистості дошкільника і формування його життєвої компетентності в освітньому процесі ЗДО, стійкий інтерес до питання забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО, чітко виражену потребу в постійному самовдосконаленні в питаннях забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО, особистісні і професійні якості директора, необхідні для забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО. Магістри володіють ґрунтовними знаннями про мету і завдання дошкільної освіти, нормативні документи, в яких задекларовано надання якісної дошкільної освіти. Обізнані зі складниками зовнішньої і внутрішньої систем забезпечення якості дошкільної освіти, критеріями і показниками якості дошкільної освіти в ЗДО, умовами і засобами її забезпечення. При цьому правильно розуміють сутність базових понять, що стосуються якості дошкільної освіти, чітко диференціюють критерії, показники і засоби забезпечення якості ДО. Правильно визначають усі компоненти готовності директора ЗДО до забезпечення якості освітнього процесу в установі. Усвідомлюють місце кожного компонента готовності в її структурі. Магістри уміють методично правильно проводити моніторинг професійної компетентності вихователів ЗДО і сформованості життєвої компетентності в дітей дошкільного віку, всебічно аналізувати середовище ЗДО послідовно і грамотно аналізувати якість освітнього процесу в конкретному ЗДО відповідно до доцільно обраних критеріїв, самостійно розробляти програму забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти. Постійно здійснюють рефлексію своєї готовності до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО, об'єктивно оцінюють власний рівень її сформованості та рівень готовності одногрупників.

Достатній рівень. Магістри цього рівня мають переважно зовнішню позитивну мотивацію професійної діяльності (ЗМ=ЗПМ>ВНМ), середню ясність "Я-концепції", ближче до високої, позитивно спрямовані ціннісні орієнтації на повноцінний розвиток особистості дошкільника і формування його життєвої компетентності в освітньому просторі установи, потребу в постійному самовдосконаленні в питаннях забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО, епізодичний інтерес до питання забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО. В них наявні основні особистісні і професійні якості директора, необхідні для забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО.

Магістри цього рівня мають гарні знання про мету і завдання дошкільної освіти, основних нормативних документів, у яких задекларовано надання якісної дошкільної освіти, про переважну більшість складників зовнішньої і внутрішньої систем забезпечення якості дошкільної освіти, основні критерії і показники якості дошкільної освіти в ЗДО, умови і засоби її забезпечення. Проте називають не всі ключові поняття, що стосуються сутності якості дошкільної освіти і не точно їх визначають. Називають переважну більшість складників готовності директора ЗДО до забезпечення якості освітнього процесу в установі та їх взаємозв'язок у структурі.

Магістри вміють, згідно з основними критеріями, аналізувати якість освітнього процесу в конкретному ЗДО, хоча відчувають незначні труднощі у їх самостійному доборі. Вони розробляють програму забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО за основними розділами, проте не наповнюють їх відповідним змістом. Правильно проводять моніторинг сформованості життєвої компетентності в дітей дошкільного віку. В процесі діагностики рівнів сформованості професійної компетентності вихователів ЗДО відчувають незначні труднощі під час її оцінювання. Вміють за чітко визначеними критеріями аналізувати середовище ЗДО. Здійснюють рефлексію своєї готовності до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО не

систематично. В основному об'єктивно оцінюють власний рівень її сформованості та рівень сформованості готовності в одногрупників.

Середній рівень. Магістри цього рівня мають переважно зовнішню позитивну мотивацію професійної діяльності, середню ясність "Я-концепції", вибіркове уявлення про ціннісні орієнтації на повноцінний розвиток особистості дошкільника і формування його життєвої компетентності в освітньому процесі ЗДО, загалом усвідомлюють необхідність постійного самовдосконалення в питаннях забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО, виявляють незначний інтерес до питання забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО, наявні основні особистісні і професійні якості директора, необхідні для забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО. Правильно визначають мету дошкільної освіти і в загальних рисах її завдання. Знають деякі нормативні документи, в яких задекларовано надання якісної дошкільної освіти, а також переважну більшість складників внутрішньої системи забезпечення якості дошкільної освіти і незначну кількість компонентів зовнішньої системи. Частково правильно визначають основні дефініції, що стосуються якості дошкільної освіти. Називають основні критерії і показники оцінки якості дошкільної освіти, проте чітко не диференціюють їх. Часто ототожнюють критерії з умовами забезпечення якості дошкільної освіти. Не називають усі складники готовності директора ЗДО до забезпечення якості освітнього процесу в установі. Помиляються під час визначення місця кожного компонента готовності в її структурі.

Магістри вміють з незначною сторонньою допомогою, згідно з основними критеріями, аналізувати якість освітнього процесу в конкретному ЗДО. З допомогою правильно проводять моніторинг сформованості життєвої компетентності в дітей дошкільного віку і професійної компетентності вихователів. При цьому відчувають труднощі в об'єктивному їх оцінюванні. Вміють за основними критеріями аналізувати середовище ЗДО. Під час розробки програми забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО відчувають труднощі щодо її структурування і наповнення відповідним змістом. Здійснюють частковий аналіз власної готовності до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО не систематично. Під час оцінки рівня її сформованості спостерігається момент суб'єктивності як і під час оцінювання рівня власної готовності та готовності одногрупників.

Низький рівень. Магістри цього рівня мають переважно зовнішню негативну мотивацію професійної діяльності (ЗНМ > ЗПМ > ВМ), середню ясність "Я-концепції", ближче до низької або вкрай низьку ясність "Я-концепції", неясність професійних ціннісних орієнтацій, відсутність інтересу до питання забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО і потреби в постійному самовдосконаленні в питаннях забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО. В них наявні деякі особистісні і професійні якості, необхідні директорові для забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО. Магістри мають загальні уявлення про мету і завдання дошкільної освіти, недостатньо обізнані з основними нормативними документами, в яких задекларовано надання якісної дошкільної освіти, не знають складники зовнішньої і внутрішньої систем забезпечення якості дошкільної освіти. В них відсутнє розуміння критеріїв і показників оцінки якості дошкільної освіти в ЗДО, немає чіткої диференціації умов і засобів забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО. В загальних рисах розуміють сутність незначної кількості ключових понять, що стосуються якості дошкільної освіти. Не називають переважну більшість складників готовності директора ЗДО до забезпечення якості освітнього процесу в установі. Не усвідомлюють місця компонентів готовності в її структурі. Не здатні об'єктивно оцінити професійну компетентність вихователів і життєву компетентність дошкільників. Аналіз середовища ЗДО здійснюють поверхово. Відчувають значні труднощі під час добору критеріїв і здійснення всебічного аналізу якості освітнього процесу в ЗДО. Під час складання програми можуть запропонувати лише план заходів, спрямованих на забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО. Відчувають значні труднощі під час здійснення рефлексії своєї готовності до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО. Необ'єктивно оцінюють рівень її сформованості як і рівень сформованості готовності одногрупників.

Отже, визначені критерії, показники та рівні уможливлять об'єктивну оцінку сформованості готовності магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти. Використання цих критеріїв в освітньому процесі педагогічних закладів вищої освіти дасть змогу підвищити ефективність формування готовності майбутніх директорів до забезпечення якості освітнього процесу в закладах дошкільної освіти, що і є перспективою подальших розвідок.

Список використаних джерел

1. Беспалько В. П. Слагаемые педагогической технологии. М. : Педагогика, 1989. 192 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. К. ; Ірпінь : ВТФ "Перун", 2005. 1728 с.
3. Жихорська О. Критерії, показники та рівні сформованості професійної компетентності навчально-допоміжного персоналу вищого навчального закладу // Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology, III(34), Issue: 69, 2015. URL: http://seanewdim.com/uploads/3/4/5/1/34511564/zhykhorska_o._criteria_indicators_and_levels_of_formed_of_professional_competence_of_support_staff_of_higher_education_institutions.pdf (дата звернення 02.10.2018).
4. Задорожна-Княгницька Л. В. Деонтологічна підготовка менеджерів освіти в університетах: теорія і практика : монографія; за ред. І. В. Соколової. Маріуполь : МДУ, 2017 372 с.
5. Іванова С. В. Критерії та показники розвитку професійної компетентності вчителів біології в закладах післядипломної педагогічної освіти // Вісник Житомирського державного університету. Випуск 52. Педагогічні науки. С. 152-255.
6. Івченко А. О. Тлумачний словник української мови. Харків : Фоліо, 2006. 540 с.
7. Коваленко А. В., Сыромятников И. В. Профессионализм и его развитие как научная проблема в психологии // Инновации в образовании. 2008. № 10. С. 58–70.
8. Новітній філософський словник / гол. наук. ред. А. А. Грицанов. 3-тє вид., доп. Київ : Кн. Дім. "Інтерпрессервіс", 2009. 1292 с.
9. Советский энциклопедический словарь / гл. ред. А. М. Прохоров. [4-е изд.]. М. : Сов. энциклопедия, 1981. 1600 с.

The problem of Masters' professional training is relevant in modern Ukrainian science. The scientific researches of Y. Babanskyi, V. Bespalko, L. Bilousova, V. Vehrasov, S. Ivanova, A. Kyverialh, A. Konverskyi, N. Kuzmina, A. Kuzminskyi, V. Sydorenko and other are focused on criteria, indicators and levels of specialists' preparation.

Meanwhile, the analysis of this problem researches indicates that today in the national pedagogy the problem of Masters' readiness formation to ensuring of the educational process quality in the preschool institutions and of the criteria, indicators and levels of its formation definition has not received scientific understanding and practical implementation. The need of the state of the Masters' readiness formation to ensuring of the educational process quality in the preschool institutions clarification has led to develop the criteria, indicators and levels of the qualitative under investigation.

The analysis of this problem researches and the analysis of the teachers' questionnaires, the questionnaires of preschool institutions directors allowed us to allocate the following criteria of Masters' readiness to ensuring educational process quality in the preschool institutions: motivational-personal, cognitive-search, activity-operational, reflexive-estimated with the corresponding indicators. The degree of indicator's manifestation characterizes the level of the studied quality formation. Under the level we understand the measure of quantitative and qualitative manifestations of all indicators formation of future Masters' readiness to ensuring the educational process quality in the preschool institutions.

Based on the scientific works' analysis, which reflect the levels of specialists' readiness formation for professional activity according to certain criteria and indicators, we have identified four levels of Masters' readiness formation to ensuring the educational process quality in the preschool institutions: low, medium, sufficient, high.

The selected criteria, indicators and levels will provide an opportunity to evaluate the Masters' readiness formation to ensuring the educational process quality in the preschool institutions.

Key words: *Masters, readiness, criteria, indicators, levels, educational process quality, preschool institution.*

УДК 377:656.2 **DOI: 10.32626/2309-9763.2018–25.71-76**

Ореста Карпенко
Oresta Karpenko

ІНТЕРПРЕТАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА ПЕДАГОГІЧНОЇ ІСТОРІОГРАФІЇ: ПРОБЛЕМИ ОПІКИ НАД ДІТЬМИ У ПОЛЬЩІ

PEDAGOGICAL HISTORIOGRAPHY OF CHILD CUSTODY IN POLAND: INTERPRETATIVE SOURCES

У статті представлено класифікацію джерельної бази історико-педагогічного дослідження проблеми опіки над дітьми у Польщі, схарактеризовано чотири підгрупи інтерпретаційних джерел. Для створення цілісної і ґрунтовної картини опіки над дітьми у Польщі важливо враховувати властивості джерельної бази.

Ключові слова*: опіка над дітьми, джерельна база, інтерпретаційні джерела, історіографія, історико-педагогічне дослідження, Польща.*

Інтеграція України до європейського освітнього простору, об'єктивна необхідність забезпечення належної опіки та соціального виховання дітей і молоді вимагають дослідження зарубіжного досвіду опікунської діяльності, відродження педагогічних концепцій теоретиків і практиків, переосмислення їх ролі та внеску з позицій сучасної педагогічної науки. Для українського суспільства особливо цінним є досвід Польщі, вивчення якого збагатить педагогічну науку новими фактами, сприятиме удосконаленню системи опіки над дітьми у сучасних соціокультурних умовах.

Необхідною умовою вивчення ґенезису опіки над дітьми у педагогічній теорії і практиці є вияв методологічних засад педагогічного пошуку, взаємодія та взаємозв'язок фундаментальних наукових підходів дослідження проблеми опіки над дітьми у педагогічній теорії та практиці Польщі XX – початку XXI ст., вивчення джерельної бази в онтологічному, аксіологічному і культурологічному аспектах, що дають змогу обґрунтувати теоретико-методологічні засади аналізу феномену "опіка над дітьми" як історико-педагогічного явища, відтворити цілісну і системну реконструкцію ґенезису опіки над дітьми у педагогічній теорії і практиці Польщі XX – початку XXI ст.

Історіографія дослідження опіки над дітьми у Польщі поки що незначна. Найбільш вивченою є педагогічна спадщина Я. Корчака (Т. Забута, Ж. Ільченко, С. Іщук, Н. Калениченко, Л. Коваль, В. Кушнір). Колективом авторів НАПН України підготовлено біобібліографічний покажчик "Польський педагог-гуманіст Януш Корчак (1878 – 1942)", присвячений 125-річчю з дня його народження. Окремі аспекти опіки дітей Польщі висвітлюється у дисертаційних дослідженнях (С. Бадора, С. Денисюк, Х. Дзюбинська, Т. Забута, В. Кушнір, В. Мисько, Н. Савченко, В. Ханенко, Ю. Яким та ін.). Однак тема, зазначена в назві статті, цілісно й розгорнуто не представлена в україномовній педагогічній науці.

Мета статті – розкрити роль інтерпретаційних джерел педагогічної історіографії проблеми опіки над дітьми у Польщі.

© *Ореста Карпенко, 2018*